

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei (Blackwater, Whitewater, Clearwater alapú biotópok)

A dél-amerikai törpesügér fajok populációi rendkívül nagy kiterjedésű, több országon átívelő területen található meg a kontinensen. Ha ki akarnánk jelölni elterjedési régiójuk „határait”, az északról dél felé haladva Venezuela tengerparti zónájától egészen Argentína északi szektoráig tartana, míg nyugatról kelet felé haladva, bolygónk leghosszabb hegysége, az Andok keleti vonulataitól egészen az Atlanti-óceánig nyúlna.

Egy ilyen hatalmas, „kontinensnyi” kiterjedésű terület egyes régióiban megtalálható természetesen élőhelyek egymáshoz képest több tekintetben jelentős eltéréseket mutatnak, a domborzat befolyásolta klíma (éghajlat), talaj szerkezet, összetétel, vegetáció jellege, mértéke és természetesen a különböző biotópokra jellemző víz, fizikai és kémiai tulajdonságainak tekintetében. Esetükben alapvetően háromféle „víz típusal” rendelkező élőhelyekről beszélhetünk: blackwater (fekete víz), clearwater (tisztá víz) és whitewater (fehér víz) alapú

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

biotópok.

Blackwater

A blackwater (fekete víz) „típusba” sorolható víz, optikai tekintetben tulajdonképpen meglepően „tisztá”, mivel 2-3 méteres mélységig jól átlátható a teljes vízközeg. A színe sem fekete, sokkal inkább sárgás barna, illetve a barna szín különféle árnyalatainak megfelelője („tea-kávészínű”). Az oldott anyagok alacsony szintje miatt a vezetőképesség stabilan 14 mikroszímens/cm alatti értékeken stagnál, ezért az ionos koncentráció tekintetében a tiszta esővízhez hasonló. Kémhatását tekintve pH 3.8-5.4 közötti. A savas kémhatás túlnyomó részt az ezen folyók trópusi őserdők által körülölelt vízgyűjtő területén végighaladó kisebb mellékfolyók, illetve az esőerdei területen eredő patakoknak, vízfolyásoknak köszönhető, mivel ezek aljzata a vízfelszín körüli, főleg hajló vegetáció (fák lombkoronája) folytán a növényekről folyamatosan lehulló levelekkel és egyéb elhalt növényi részekkel sűrűn borított, ezért cser és humin savakban igen gazdag. A tipikus fekete vizű kis folyókban, holtágakban, tavakban és patakokban a tényleges vízi növények száma elenyésző, vagy egyáltalán nincsenek jelen. A homokos aljzatot a mederben a lassan bomló levelek, ágak fedik, a part közeli régiót az ott növő fák, cserjék gyökerei uralják, melyek bűvő és ikrázó helyként fontos szerepet töltenek be

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

az ezen biotópokban élő törpesügérek életében. A fény viszonyok a lombkorona takaró hatása miatt mérsékeltek, a közvetlen napfény csak a kisebb tisztásokon átfutó víz szakaszokat jellemzi. A kontinens méret és vízgyűjtő rendszer tekintetében legnagyobb fekete vizű folyói, a 700 km hosszúságú Rió Negro, a perui Rio Nanay, Guyana-ban található Rió Mazrauni és a braziliai Rió Arapunis.

Whitewater

A whitewater (fehér víz) „típusba” sorolható vizek titulusukat, a felső, erős áramlatú szakaszaikra jellemző fehér, tajtékos (habos) felszínük révén kapták. Vizük, az Andok hegységből származó magas ásványi anyag és a lebegő üledéktartalom miatt zavaros, helyenként szinte teljesen átláthatatlan. Színükre főként a barna sötétebb árnyalatai a jellemzők („muddy brown”). Kémhatásuk enyhén savas, neutrális közeli értéket mutat: pH 6.5-7. Vezetőképességük 26-80 mikroszimens/cm, míg hőmérsékletük 26-31 °C közötti. A dél-amerikai törpesügérek a whitewater alapú biotópok esetében, főként az ezen folyók holtágaiban és a meder eróziója, feltöltődése révén létrejött „C” alakú oxbow tavakban, lassú áramlatú patakokban és olyan kisebb, elmocsarasodott iszapos aljzatú holtágakban található, amelyek a száraz évszak során vízmennyiségük túlnyomó hányadát elvesztik (esetenként teljesen ki is száradnak) és olyan extrém körülmények alakulnak ki bennük (vezetőképesség megnövekedése, hőmérséklet emelkedés) amelyek következtében az adott biotópban jelenlévő törpesügér populáció egyedszáma jelentősen leredukálódik. Ezek a zavaros, nagy üledéktartalmú vizek csak igen kevés vízinövény faj számára biztosítják az megfelelő életfeltételeket, ezért a vízi vegetáció igen szegényes, leginkább csak a vízfelszínen úszó

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

vízínövények, mocsári növények vannak jelen helyenként. Az iszapos aljzaton kidőlt fák törzsei, faágak és egyéb növényi részek találhatóak. Az esős évszak idején a jelentősen megemelkedő vízszint hatására a part közeli fák és cserjék gyökerei, valamint az aljnövényzet alkotta területek időszakosan víz alá kerülnek. Az ilyenkor nagy mennyiségben hulló csapadék (minimális vezetőképességű lágy víz) hatására az apró planktonikus szervezetek rendkívül gyors ütemben szaporodnak nem véletlen, hogy szinte kivétel nélkül minden dél-amerikai törpesügér fajnak ez a „szaporodási időszaka”. A kontinens legnagyobb fehér vizű folyói az Amazonas, a Rio Madeira, a Rio Napo és az Orinoco.

Clearwater

A clearwater kifejezést azokra a vizekre alkalmazzák amelyek egymáshoz képest ugyan kémiaailag és biológiailag nagy eltéréseket mutathatnak, azonban van egy közös tulajdonságuk, a vízben lévő lebegő anyagok minimális jelenléte, illetve ezek teljes hiánya. Ezen tulajdonságuk következtében a vízközeg nagy mélységig, (gyakran egészen az aljzatiig) 7-8 méterig jól átlátható, „tisza”. Színük zöldes sárga, sokszor olíva-zöld. Az Amazonasban déli irányból belépő folyók, patakok és egyéb vízfolyások döntő többsége a clearwater kategóriába sorolható. A dél-amerikai törpesügérek egy részének számára otthonul szolgáló clearwater alapú biotópok közös jellemzője, hogy nagy mértékű vízi vegetációval rendelkeznek, főként a számukra megfelelő fényviszonyoknak köszönhetően. Ez a dús vízi vegetáció gyakran teljes mértékben lefedi a lassú áramlatú, kis mellékfolyók, patakok valamint az állóvizek (holtágak, tavak) aljzatát. Jellemző vízínövények a *Myriophyllum brasiliense* (Brazíliai süllőhínár), a *Lilaeo*

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

psis brasiliensis

(Brazil vizifű) és az

Echinodorus

(kardfűvek) fajok melyek nagy része csak az esős évszakban (áradások idején) kerül a vízfelszín alá. Az egyes biotópokban regionális adottságoktól és az éppen aktuális évszaktól (száraz évszak, esős évszak) függően a víz kémhatása pH 4.5-6.8 közötti, a vezetőképesség 10-18 14 mikroszimens/cm közötti, míg a vízhőmérséklet 25-31 °C közötti lehet. A kontinens legnagyobb tiszta vizű folyói a Rio Xingu, Rio Tapajos és a Rio Araguaia.

Pantanal

Dél-Amerikában található bolygónk legnagyobb kiterjedésű (150.000 km²) édesvízi mocsara a Pantanal, amely három ország területén (Brazília, Bolívia, Paraguay) fekszik. Létrejöttét geológiai és földrajzi adottságának (medence), és az Andok keleti oldaláról az irányába tartó folyók vizének, e területen lerakott hordalékának köszönheti.

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

Ez a Magyarországnál több mint másfélszer nagyobb természeti csoda, rendkívül értékes a magas biodiverzitási szintje miatt. A Pantanal a nedves évszak folyamán árad, ekkor területének több mint 80%-a víz alá kerül, így tartja fenn a világ leggazdagabb vízínövény-együttesét. Vélemények szerint ez a világ legsűrűbb növényi és állati ökoszisztémája. A Pantanal növényfajai közül 3500-at ismernek, itt található több mint 650 madárfaj, 400 halfaj, 100 emlősfaj és a hüllők 80 faja, köztük az aligátor, melynek becslések szerint 10 millió példánya él itt. A Pantanal a jácintkék ara természetes otthona. Ezt a madarat elsősorban a feketepiaci kereskedelem veszélyezteti. Más fenyegetett fajok is élnek itt, mint a jaguár, a kajmán, a sörényes farkas, az óriásvidra, az óriástatu, a vízidisznó és a brazil tapír. Itt is megtalálható többek között a dél-amerikai törpesügéretet kedvelő akvaristák egyik régi „ismerőse” az *Apistogramma borelli*, valamint az *Apistogramma commbrae* és az *Apistogramma trifasciata*.

Néhány gondolat a biotópok kapcsán

A dél-amerikai törpesügérek a kis testméretükből kifolyólag a táplálkozási lánc alsó szekciójában foglalnak helyet. Nem csupán a ragadozó nagyobb testű halak, hanem az apró halakkal táplálkozó madarak (pl. *Chloroceryle americana*) is potenciális veszélyt jelentenek rájuk. Nem véletlen, hogy pont ezen okokból kifolyólag kerülnek a "nyílt vizet" és folytatnak döntő többségükben olyan "rejtőzködő" életmódot, amelyben kiemelten fontosak számukra a különféle búvóhelyek (pl. *Mazarunia*

mazarunii: nagyobb kövek közötti barlangok). Életciklusuk hosszát nagy mértékben befolyásolja az a tény, hogy milyen jellegű biotópban élnek. Egyes régiókban a száraz évszak végére az adott élőhely vízmennyisége nagy mértékbe leredukálódhat és ennek következtében az ott élő törpesügérek szaporodási periódusa és "felöltt életének" jelentős hányada az esős évszakhoz szorosan kapcsolódó (a száraz évszak végét csak a növedékek élük túl), míg azon fajok amelyek élőhelyük jellege miatt (pl esőerdei patakok) nincsenek közvetlenül, nagy mértékben kitéve a száraz évszak okozta drasztikus víz mennyiség csökkenésnek, vagyis szaporodási időszakuk nem csupán az esős évszakhoz kötődik, kijelenthető róluk, hogy életciklusuk is hosszabb (a száraz évszak végén is egyaránt megtalálhatók növedék és felöltt korú egyedek a biotópban).

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

Amazónia pusztulása

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

Amazóniában található a Föld édesvízkészletének 10 százaléka, továbbá az esőerdőkben él a fajok 30 százaléka. A legújabb kutatások szerint az eredeti erdőségnek már a 47 százalékát pusztította el az ember.

A Föld legnagyobb kiterjedésű őshonos dzsungeléről készített műholdas felvételek szerint akkora terjedelmű erdőt érintett az irtás, mint az Egyesült Államok területe, ez Amazónia területének 47 százalékát jelenti. A brazil kormányzat eddig mindössze 16 százalékot ismert be, azonban az úrfotók megmutatják a szomorú igazságot.

Az ipari tevékenység mellett a fakitermelés és a mezőgazdasági célból történő erdőirtás, égetés az őserdők eltűnésének legjelentősebb oka. A távoli vidékeken a gazdálkodók és a favágók a hivatalos szervek megkerülésével hatalmas farmokat alakítanak ki az őserdő helyén. Ennek következményeként nem csak az élővilág került veszélybe, hanem a lecsupaszított területeken a talajerózió is felgyorsult és így egyre nagyobb károkat okoznak az időjárási jelenségek.

A brazil környezetvédő szervezetek szerint sürgősen lépéseket kellene tenni az esőerdők pusztulásának megállítására. Félő, hogy a későn megtett intézkedések a maradék területeket is halálra ítélik. Véleményük szerint az őserdőknek legalább kétharmadát védelem alá kell helyezni, hogy megmeneküljön a Föld összes édesvizének 10 százalékát tároló, az állat és növényfajok 30 százalékának otthont adó hatalmas kiterjedésű vidék.

Természetvédelmi Területek:

[Közép-amazóniai Természetvédelmi Területek](#)

[Chapada dos Veadeiros Nemzeti Park](#)

[Iguaçu Nemzeti Park](#)

Kapcsolódó videók

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

Riό Mapirito (*Mikrogeophagus ramirezi*)

Riό Morichal Largo, Venezuela észak-keleti része. (*Apistogramma guttata*)

Riό Negro (Blackwater)

Pantanal (Brazília)

A dél-amerikai törpesügérek élőhelyei

Írta: Rain

2010 július 09., péntek 15:05 - Utoljára frissítve 2010 július 23., péntek 19:11

Szöveg: Rain

Forrás: Datz, Cichlid Atlas 1-2. Köszönet a kiegészítésért és a segítségért Törpösnek és a forrás anyagért Pecának és Pasának.

Fotók: Globális fájlhasználat

Műholdkép az esőerdőről

Amazon rainforest

[NASA copyright policy page](#)

A halszálla utak az erdőirtás tipikus jelei

[NASA copyright policy page](#)

Erdőégetés valahol Brazíliában

public Brazilian news, 2008

Rio Madeira

Agência Brasil, a public Brazilian news, 2007

[Pantanal de Mato Grosso](#)